

4. Jelentés a Növénytárról.

Tisztelt Közgyűlés!

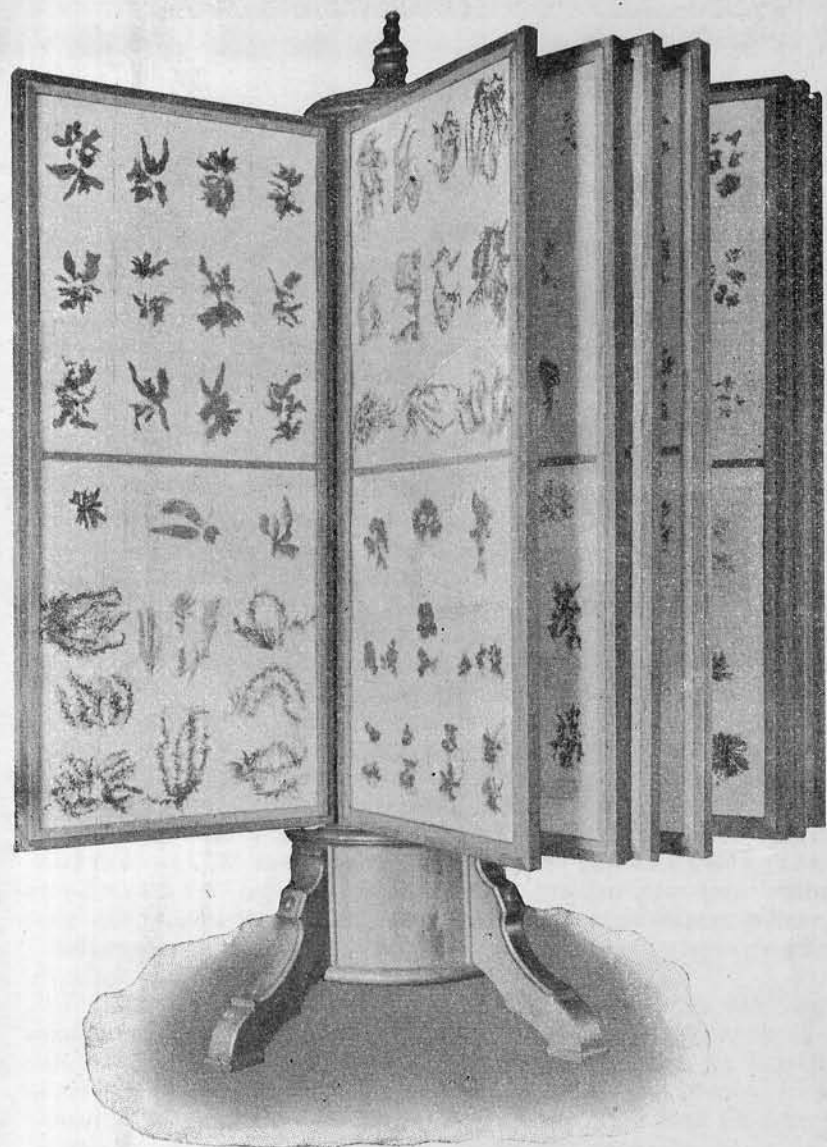
Az Erd. Nemz. Múzeum 1909.-i növénytári jelentésének az összefoglalásában rövidsége törekszem. Jóllehet az „1909“ szürke napjaink tömkelegébe fulladt „jubilaeus annus“ e múzeum életében; jelentésemet, az eddig híven fentartott szokásomtól eltérőleg, nem kötöm össze valamely múzeumi tétel bővebb fejtegetésével, mert ezzel most mértéket meghaladó módon venném igénybe a sajtó betűit.

Az u. n. jubileumi nap külsőségei lezajlottak, a Múzeum egyetemére nézve, egészségtelen viszonyaink miatt fájdalom, minden pozitívus eredmény nélkül; amit azonban mi néhányan majdnem féltettünk: a jubileum komoly határjelzője, az Erdélyi Múzeum ötvenéves fennállásának „Emlék-könyve“ legalább biztosítva van. Ez emlékmű számára megírtam 1909. nyári szünideje alatt az Erd. Nemz. Múzeum Növénytára (értsd ez alatt a „herbariumot“) és a Botanikus Múzeum történetét, mai állapotát, jövőben való törekvéseink vázolásával, képekkel gazdagon díszítve. A jelentés viszonylagos szárazságának im ez adja magyarázatát.

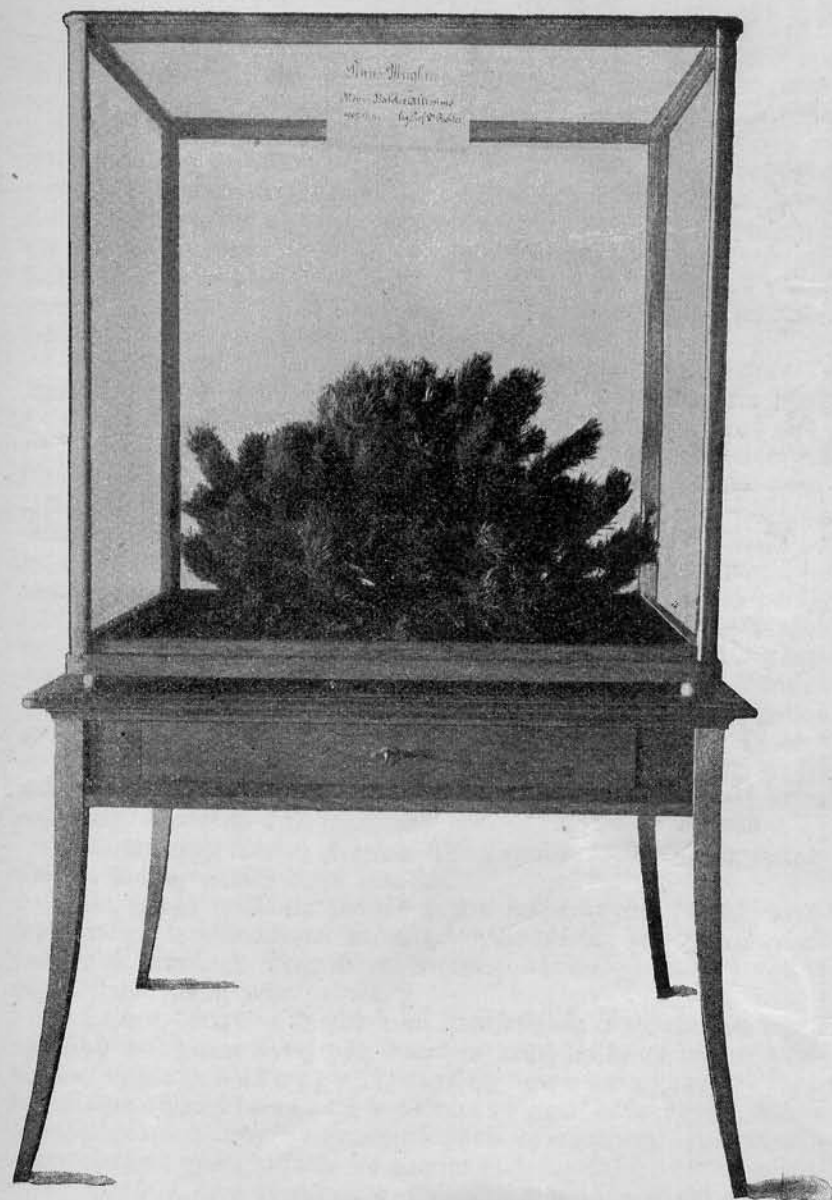
A növénytár fejlesztésében kezdettől fogva kettős irányt követek. Az egyik, amely a „nyilvánosságra“ való hatásában mindig elveszett, a herbariumot; a másik a botanikus múzeumot illeti, amely, míg élek, dédelgetett alkotás, mert széles földön szerzett tapasztalásom szerint hatásában sokat jelent: nemzedéket formál át a magyar botanikai törekvések iránt kedvezőbb hangulatra, amely majdan nem lesz kapható oly elhírtelenkedett cselekedetre, mint amilyennek keserű emléke: a budapesti és a kolozsvári botanikus (múzeumi) kertek egyidőben történő elnyomatása!

Bár e téren való közművelődési törekvéseim ez idő szerint csaknem leküzdhetetlennek látszó nehézségekbe ütköznek és ha én már-már szegre nem akasztottam botanikus kertí és múzeumi eszméim legjavát: azt MOLNÁR VICTOR vallás- és közokt. minist. állami-titkár Úrnak köszönhetem, aki belátta, hogy amit én e címen kérek, azt a külföld u. e címen sponte sua megadja.

Amióta a növénytár fennáll, a növénytári jelentéseknek segédszemélyzet merő hiányát fölpanaszoló passzusát szedésében is bátran főtartarhattuk volna. Amíg az Államkormányzat természetesnek tartja egyfelől, hogy a M. N. Múzeum egyet. tanári állást is betöltő

1. KÉP. AZ ADRIA ALGA-VILÁGA.

2. KÉP. PINUS MUGUS A MONTE BALDO-RÓL.

osztályigazgatói fölemelt jutalomdíjakban részesüljenek (I. Apponyi gr. 1906.-i cultus-budg. Indok. p. 103!); addig az Erd. N. Múzeum Növénytára nobile officium-ként való igazgatójának 11 évig kellett folytatnia elődei stereotypikus panaszát, hogy — végre (utóbb a math.-természettud. kar hathatós támogatásával) — legalább „szolgáltatételre való berendelés” címén nyerjem meg Péterfi Márton kolozsvári áll. el. isk. tanító és jeles szaktársunk személyében az első (s eddig egyetlen) segítő erőt. Péterfi, alighogy paedagogiai terhétől megszabadult, nyomban derekas munkát végzett a herbarium chaotikus tömegében, Fregoli módszere szerint, a principálissal együtt, végig ugrálva az algologia, mykologia, bryologia, lichenologia, florística és museologia skaláját; holott rendezett viszonyok szerint mindezek egy-egy segéderőt kívánnának meg, legalább egy-egy múzeumi segédőr személyében.

„A herbarium rendezésének évek óta huzódó kérdése — jelenti Péterfi — mindamellet a megoldás felé közeledik. Az 1909. év őszén a virágos növények közül a kétsziklevelűek kerültek rendezés alá. Mivel a felállítás alapjául szolgált NYMAN: *Conspectus Florae Europaeae* c. műve ma már sok tekintetben hiányos (így synonymiája, különösen hazai fajainkat tekintve), sokszor kifogásolható, az újabb fajok pedig hiányoznak belőle, s ez a körülmény az adnumerizálást nehézkessé és bizonytalanná teszi; az újból való felállítás (CHRISTENSEN, PARIS stb példájára) A B C-sorrendben történt. A B C-sorrendben következnek egymás után az egyes genusok s ugyanilyen sorrendben a genusokon belül a fajok. E sorrend egyrészt fölöslegessé tesz minden jelzést, másrészt megkönnyíti a növény gyors kikeresését. Minden szekrényen, illetőleg minden szekrény tagján jelezve van az első és utolsó genus, illesztve ha a genus nem végződik, a species is! A kétsziklevelűek 13 szekrényesort, negyven egyes szekrényt töltenek meg, összesen 752 rekeszszel.

A rendezett kétsziklevelűek 888 genusba 8598 fajhoz tartoznak. E tömeg 57500 lapot tesz ki.

Az egyes fajokhoz tartozó lapok mind együtt vannak, kivételt tesznek természetesen azok, amelyek NYMAN szerint bár synonymonok lennének, de a hazai irodalom tanúsága szerint önálló fajok. Ezek külön szerepelnek.”

Célom, hogy a herbariumi munkálatok a jelzett irányban mielőbb befejezést nyerjenek, részben azért is, hogy ennek alapján az egész növénygyűjtemény genus-szerinti leltára darabszám-szerű pontossággal kész legyen. Akkor kimutathatom a növény-gyűjteménynek igazgatásom alatt történt nagymértékű gyarapodását % szerint is.

Az 1909. évre esedékes gyarapodás, PÁPAI JÓZSEF egyet. tanársegéd jelentése szerint, 861 genus = 5440 herb. példa, amelyek közül a kétsziklevelűek beosztattak; az egysziklevelűek és a cryptogamiusok a genusok betűrendes sorrendjében ezután kerülnek a törzsgyűjteménybe való beosztásra.

A gyarapodás túlnyomó részét csere útján szereztem meg; a példányok szépségét tekintve jelentékeny a szaporulat az általunk végrehajtott excursiók révén. Ezek kimutatását I. mellékleten közlöm, röviden azzal, hogy egyuttal a botanikus kert és múzeum érdekében is megtett növénygyűjtő kirándulásaink sorában kiemelkedő mozzanat a dalmáciai és a horvát-mt. baldói út; ez utóbbi alkalmával Walz Lajos botanikus kerti inspector volt fáradalmaim kipróbált erősségű osztályosa. Az excursiók sikere tekintetében névszerint is külön ide igtatandók WALZ LAJOS kert-inspector, PÁPAI JÓZSEF h. egyet. tanársegéd, PÉTERFI MÁRTON, SZABÓ ENDRE tanársegéd, KOVÁCS BÉLA tanár, MALLÁSZ JÓZSEF, RÉPÁSZKY TIVADAR gyakornok, dr. BEZDEK JÓZSEF tanár és dr. GYÖRFFY ISTVÁN tanár. Kirándulásaink kimutatását I. II. mell.-en.

1909. folyamán „szünidőt“ nem ismertünk. Különösen nem PÉTERFI MÁRTON és PÁPAI JÓZSEF (utóbbi a súlyos betegség miatt hátráltatott SZABÓ ENDRE tanársegéd teendőivel is hónapokon át megterhelhetvén), akiknek buzgó munkálkodását külön ki kell emelnem, — FARKAS KÁLMÁN erd. múz. laboranséval együtt, aki szakavatot kézzel intézi a növények felragasztását, most már 38 év óta, példás kitartással és párját ritkító ügyességgel.

A rendezés alkalmával 13 KOTSCHY-féle *Quercus*-példa került elő, amelyeket (véleményem szerint jogos) tulajdonosának, a M. N. Múz. növénytári osztályának küldöttem vissza.

Herbariumunkat tanulmány okából igénybe vették v. Tavel Helvetiából (*Asplenium Ruta muraria* lapjai); hazánkból dr. ISTVÁNFFI GY. prof. (*Uredineae*), dr. TUZSON JÁNOS (*Arabis*), dr. GAYER GYULA (*Aconitum*) és dr. RAPAICS RAYMUND (*Ranunculus*). A mi osztályunk KOVÁCS BÉLA *Carex*-tanulmányait viszont azzal segítette elő, hogy kikölcsönözte számára a M. N. Múzeumban és a Pozsonyban őrzött *Carex* collectiókat, UZONYI FERENCZ *Telekia speciosa*-ról írott és remekül illusztrált dolgozatáról remélhetjük, hogy a „Múzeumi Füzetek“ címén 1910.-ben végre megjelenhetik. Tudományos törekvéseink számára szabadabb mozgást kell biztosítanunk, a cikkek megjelenésének évszámra való megrekedése egészségtelen állapot, egyik másik cikk e miatt Budapestre is került; azért elhatároztam, hogy a „Múzeumi Füzetek“ botanikai részének független intézése tekintetében a szükséges javaslatokat megteszem.

A „jubileumi évfordulót“ a növénytár t. i. 1., a herbarium egy jelentékeny részének mintaszerű felállításával, — 2., a Múzeumi Füzetek botanikai önállósításával, — végül 3., a botanikus múzeum egy jelentékeny tagozatának a beállításával kívánja megünnepelni. Ez utóbbi pont tekintetében jeles munkatársam, PÉTERFI MÁRTON tollát illesse a szó, aki a következőket jelenti a botanikus múzeum ez újabb térhódításáról:

„Az Erdélyi N. Múzeum és az egyetemi növénytani intézet botanikus múzeumában egy évtíz alatt olyan terjedelmes múzeumi anyag gyűlt egybe, melyet a múzeumi célokat csak részben szolgáló intézeti helyiségek — alagsor egy-két helyisége és az inté-

zeti folyosó — már nem fogadhattak be. A helyiség miatt ki nem állított anyag ládákban és fiókokban felhalmozva, raktárban várta a felállítás szebb idejét. Ez az idő akkor következett be, amikor a nemzetközi orvos-congresszus tagjait Kolozsvár városa ide várta s amikor tanúságot teendő kulturális haladásunkról, immár elodázhatatlanná vált az anyagnak napvilágra való hozatala és a körülmények megengedte felállítására.

Dr. RICHTER ALADÁR egyetemi tanár, intézeti igazgató körül nézelődött és a régi színház melléképülete lett a botanikus múzeum új tagozatának helyisége. Ez a 20 m hosszú és 10 m széles nagy terem előleges javítások és tatarozások, alapos takarítás és tisztálás után augusztus elejére készen várta a múzeum tárgyait, amelyek augusztus-hó folyamán az intézeti igazgató és PÁPAI JÓZSEF h. tanársegéd intézésével aránylag rövid idő alatt föállítottak. Szeptember-hó elejére a botanikus múzeumnak ez az új tagozata teljesen rendben volt. Hathatós támogatásukért e helyt őszinte köszönet illeti meg dr. JANGSÓ GYÖRGY és dr. UDRÁNSZKY LÁSZLÓ Urakat, tud.-egyetemünk 1908/9. és 1909/10. tanévi Magnificus Rectorait.

Ebben az új tagozatban láthatók a hazai fajokat felölelő dohány-gyűjtemény két szekrényben elhelyezve; itt láthatók hazánk délkeleti részeinek jellemző növényei formalinában eltéve. A formalinás gyűjtemény 6 nagy szekrényt foglal el. Az orvosi növények gyűjteményeinek folytatása 8 nagy szekrényt tölt meg. Ennek a gyűjteménynek eleje a központi egyetemen, az intézet alagsorbéli helyiségében van elhelyezve, ahonnan azonban már kinőtt. Hasonlóképpen onnan nőtt ki a mag- és termés-gyűjtemény színházi része is, mely mintaszerű, igen szemléltető felállításában 3 nagy, mindkét felől üvegezett szekrényt foglal el.

A szekrények sorai közt, a terem közepén van elhelyezve az a nagy forgó, amelynek méternél magasabb tábláin, keretekbe foglalva, üveg alatt az *Adria* alga-világát szemlélhetjük. E tarka, színeikben sokszor élénk ellentétet mutató algák egészen helyes fogalmát nyújtják a „Magyar Tenger“ alga-világának (lásd 1. képen).

Ugyancsak a terem közepén a mag- és termés-gyűjteményt tartalmazó szekrények alsó tagozatát, az ú. n. koporsó-szekrényeket foglalja el az erdélyi botanikusok ereklye- és arckép-gyűjteménye, amely ma már megközelítőleg teljesnek nevezhető. E gyűjtemény az erdélyi flóra ismeretében és kutatásában érdemes botanikusok arcképeit, eredeti növényeit, botanikus munkáik kéziratait s leveleik egy-két példáját őrizi meg az utókor számára, amely ezekhez bizonyosan nehezen juthatna hozzá.

Három nagy szekrényt a fagyűjtemény tölt meg, melynek jelentős gyarapodását jelenti az a kb félszáz tőzsdarab, melyet dr. RICHTER ALADÁR igazgató az 1909. év tavaszán Dalmácia-ból hozott volt.

Igen tanulságos és szemléltető az a csoport is, mely szintén dalmáciai eredetű s Dalmácia fa- és cserje-növényzetének jelesebb típusait (préselés nélkül) szárított példákban mutatja be. Dalmácia

xerophyton-jellegű fái és cserjéi tehát majdnem a maguk valóságában láthatók nálunk is.

Az olaszországi és tiroli határon őrt álló, classicus florájáról régtől nevezetes Monte Baldo törpefenyője — *Pinus Mughus* — e fenyőfaj minden sajátosságát előtünteti (lásd 2. képen). Az üvegszekrénybe helyezett kisebbfajta példa szépségét annak idős volta csak emeli. Hasonlóan szerkesztett üvegszekrények tartalmazzák az *Araucaria imbricata*, az *Ephedra Villarsii* és *Echinophora spinosa* természetes szép példáit. De ugyancsak így mutatvák be az *Eryngium amethystinum*, *Eryngium campestre*, *Carlina acaulis*, *Statice Gmelini* és *Statice tatarica*. Az első olaszországi tergermelléki jellemző faj, a többi a hazai flóra tagja. Az *Eryngium campestre* és *Carlina acaulis* napos, száraz talajú legelőink és réteink dísze, a két *Statice* pedig sós területeink jellemzője.

Az egész múzeumi tagozat a legalkalmasabb eszköze a szemléltetve való oktatásnak. Hazai és külföldi tárgyai mind olyanok, melyek nagyrészt az intézeti igazgató gyűjtései révén kerültek össze. A felállításra való előkészítést s a felállítást pedig maga az intézeti — bizony nagyon csekély — személyzet végezte. A tagozat gazdagságáról fogalmat nyújthat, ha fölemlítem, hogy a felállított tárgyak 24 nagy, többnyire kettős- és hármas-szekrényt s 8 nagyobb-fajta és több kisebb casettát töltenek meg. A casettákat házilag állítottuk elő, így péld. a 2. képen láthatót is.

A botanikus múzeum színházi tömegéhez hozzáadva az egyet. növénytani intézetben elhelyezett nagyobb tömeget, elérkezettnek láthatja bárki is azt az időt, hogy e fiatal, de már is izmos kulturális intézményünk, minél hamarabb saját tágas s tüztől stb biztos otthonában foglaljon helyet.“

Néhány főbb részletre vonatkozólag megjegyzem, hogy a a fagyűjtemény gyarapodását a III. melléklet, — a londoni 1908.-i magyar kiállításon általános elismerést aratott növényzeti csoportképeink szaporulatát a IV. mell. tünteti föl. A I. melléklet hiányos kimutatást nyújt formol-készítményeinkről, mert kellő üvegekészlet hiányában sok tárgyunk egyebet is magában foglaló üvegbe raktározódik föl. Eleven növényeink „múzeum-kerti“ gyűjteményében Dalmácia *Opuntia*i (amelyért majd letartóztattak), DEGEN nevezetes *Sibiraea croatica*-ja, Mt. BALDO sok nevezetessége során a *Paeonia pubens* és a KLEK *Primula Kitabeliana*-ja stb feltve őrzött büszkeségünk.

Mt. BALDO *Pinus Mughus*-ával (2. kép) az élén az ú. n. száraz-készítmények sorozatával lapokat kellene betöltenem: hisz Ragusa-Gravosa *Agave*-ja pld ma eleven nagyságában díszíti botanikus múzeumunkat. Erről leteszek. PÉTERFI jelentésén kívül egyszerűen utalok az Erd. Múz. jubileuma alkalmával kiadott könyvecske ama szakaszára, amely mogyoróhéjba foglaltan adja a ma még kevésbbé méltatott botanikus múzeum tükörképét.¹

¹ Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Múltja és Jelenje. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Tárái E. Kolozsvár, 1909. pp. 46—57.

Följegyzéseink és a vendégekönyv adatai szerint a botanikus múzeum látogatóinak száma 868 (valójában 1000-nél is több). Iskolák közül a kolozsvári ev. ref. collegium, róm. kath. leányiskola és a kolozsvári leány-otthon, — továbbá a kiskúnfélegyházi főgymnasium és a karczagi polg. leányiskola tanulóit üdvözölhettük látogatóink sorában, oktatóikkal együtt.

Helyinség, sőt a meglevők szerte-széjjel való forgácsoltsága miatt is régi húrokat kellene pengtetnem. Közgyűjteményeinket mindenhol és állandóan tűzveszedelem fenyegeti!

Az új botanikus kert területe, dr. TÓTH LAJOS min. tanácsos úrral az élén és sok körültekintést igénylő munka végeztével, immár ki volna szemelve, a Kolozsvárt adott súlyos viszonyok közepette is a siker teljes garantiájával.

Talaján kihajt-e a növényházi teleppel kapcsolatos új növény-tani intézet és botanikus múzeum csirája úgy, hogy a ma adott helyzet majdan rossz álmképnek tűnjék föl? — nem tudhatom, — de még mindig reméllem. E reménység valóra való váltása elvégre jogos közművelődési törekvések jelentős tégladarabja volna amaz épülethez, amely, képlegesen szólván; a „magyar nemzet egyetemleges kulturháza“, de amelynek kiépítésén mi nehányan, itt a határszéleken, sokszor szárnyaszegetten dolgozunk...

Jelentésem szolgáljon szives tudásúl.

Dr. Richter Aladár

Igazgató

* * *

I.

Formalinás készítmények.

1. Botanikus kertből származók:

Aphis amenticola (gubacs), *Coelogyne cristata* (virág), *Ginkgo biloba* (termés), *Jucca recurvata* var. *pendula* (virágzat).

2. Gyűjtésből származók:

Crocus moesiacus, *Opuntia amyclaea*, *Opuntia nana*, *Sibiraea croatica*.

3. Kolozsvári piacról származók:

Kajszin-baraczk kettős iker-gyümölcse.

II. Erdélyi nemzeti múzeumi botanikai kirándulások jegyzéke.

Sorszám	Hó	Nap	H e l y
1	Március	26—31	} Vodicza (Orsova mellett)
	Április	1—2	
2	"	20	Kolozsvár: Szénafű
3	"	22	Kolozsvár: Plecskavölgy
4	"	23	Kolozsvár: Szénafű
5	"	20—30	} Gravosa-Lapad, Valle di Breno, Insula Lacro-
	Május	1	
6	"	2	Kolozsvár: Bükk-Árpádcsúcs
7	"	8	Wien: Mödling
8	"	9	Wien: Leopoldsberg, Kahlenberg
9	"	12	Wien: Bisamberg
10	"	20	Kolozsvári Szénafű: Elővölgy, Harmadvölgy
11	"	22	Kara
12	"	24	Kolozsvár: Szénafű; Hégen (Nagyküküllő m.)
13	"	25	Kolozsvár: Szénafű
14	"	27	Túri- és Tordai-hasadék
15	"	29	Kolozsvár: Bükk
16	Junius	1	Kolozsvár: Bükk
17	"	3	Csombord és Magyarbagó
18	"	3—23	} Ogulin, Morovica, Jablanac, Carlobago, Ostaria, Arco, Mori, Loppio, Nago-Torbole, Besaquo, Brentonico, St. Giacomo, Mt. Altissimo, Tersato, Carlobago
19	"	4	
20	"	5	Csombord és Magyarbagó
21	"	8	Kolozsvár: Szénafű; Jósikatanya
22	"	9—10	Csombord és Magyarbagó
23	"	10	Pola
24	"	17	Apahida; Kolozsvár: Szénafű
25	"	18	Verespatak
26	"	20	Csombord és Magyarbagó
27	"	25	Kolozsvár: Szénafű
28	"	28	Tordai-hasadék
29	"	29	Déva: Várhegy
30	Július	7—12	Szurdukszoros, Strazsa, Zsilyecz-völgy, Pareng
31	"	8	Kolozsvár: Szénafű
32	"	9	Előpatak
33	"	10—15	Szepessümeget
34	"	13	Déva: Várhegy
35	"	14	Nagyilonda
36	"	15	Désakna

21. Ceratonia Siliqua	-----	Insula Lacroma
22. Populus sp.	-----	Insula Lesina

b) Mt. Baldo-i uton gyűjtött fák:

23. Acer monspessulanum	-----	Ogulin
24. Amygdalus communis	-----	Carlobago
25. Hedera Helix	-----	Ogulin
26. Paliurus australis	-----	Carlobago
27. Pinus halepensis	-----	Carlobago
28. Sorbus Aria	-----	Ogulin

c) Botanikus kertből származók:

29. Acer platanoides, 30. Populus pyramidalis
31. Prunus Padus

d) Gyűjtésből származók:

32. Abies excelsa, 33. Quercus conferta.

IV.

Az 1909. évben készített táblák:

I—III.	keret:	Zara vidékének tavaszi flórájából.
IV.	„	Sebenico vidékének tavaszi flórájából.
V.	„	Barone tavaszi flórája Sebenico mellett.
VI.	„	Scardona tavaszi flórája Sebenico vidékén.
VII—IX.	„	Kerka-zuhatag tavaszi flórája Spalato vidékén.
XI.	„	Salona tavaszi flórája Dalmáciában.
X.	„	Salona tavaszi flórája Spalato vidékén.
XI.	„	Spalato tavaszi flórája Almissa felé.
XII.	„	Castel Cambio tavaszi flórája Dalmáciában.
XIII—XVIII.	„	Mt. Marian tavaszi flórája Spalato mellett.
XIX—XX.	„	Gravosa tavaszi flórájából.
XXI—XXIII.	„	Gravosamelléki Ombla-völgy tavaszi flórája
XXIV—XXV.	„	Ragusa tavaszi flórája Ploce felé.
XXVI.	„	Mt. Pile tavaszi flórája Ragusa felett.
XXVII—XXIX.	„	St. Giacomo tavaszi flórája Ragusa mellett.
XXX—XXXII.	„	I. Lacroma tavaszi flórájából.
XXXIII.	„	I. Lacroma macchia-jából,
XXXIV—XXXVI.	„	Mt. Hum tavaszi flórája Mostar felett.
XXXVII.	„	Sarajevó vidékének tavaszi flórájából.
XXXVIII.	„	Sarajevói Trebevic-havas tavaszi flórája.

V.

A botanikus múzeum adakozói:

BEKE LÁSZLÓ: *Levisticum officinale*-gyökér, 2 darab Radix Saponariae (*Gypsophila paniculata*).

BETHLEN KAROLINA grófnő: 2 drb. *Cassia* sp.-termés.

FÁY ELYIRA és WERESS IRÉN: 21 különféle drogue.

FÜREDY LAJOS: 3 drb. szárított kender (óriás példányok); *Bacillus Solani*-tól megtámadott burgonyák egy üvegben.

GYÖRFFY ISTVÁN dr.: 5-féle moha; fa-kérges; 1 dobozban szűpraeparatumok; 1 drb. *Picea excelsa* torz-növés; 1 drb. *Quercus aurea* ág-összenövés.

ISSEKUTZ HUGÓ dr.: 2-féle drogue.

JUHÁSZ ÁRPÁD: 41 drb. dohány minta-csomó.

KOVÁCS MIKLÓS: 1 drb. gomba.

LENDVAY JÁNOS: 10 drb. mohás és zuzmós fa.

LISKAY JÁNOS: 13 drb. fa-kövület.

Dr. LÖRENTHEY IMRÉNÉ úrasszonytól: 1 drb. rendellenes tengeri termés és egy *Hedera*-ág Lovrana-ból.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM növénytári osztálya: 8-féle mag és egy kis gomba-collectió.

MANNSBERG ÁRVÉD br.: 2 drb. gomba.

OROSZ ENDRE: 1 drb. czimbalomverő-pálcza *Taxus baccata*-ból; 1 drb. *Taxus baccata* hasáb; 1 drb. *Rosa canina* fasciatio.

PAÁL ÁRPÁD: 2 drb. gomba.

PALERMOI botanikus kert dr. SZÁDECZKY Gy. prof. útján: 1 drb. pálma-törzs.

PÁTER BÉLA dr.: 26-féle drogue; 5-féle gyümölcs-betegség; 1-féle paszuly-betegség.

PECZNÉ GRAF ÉMMA úrasszonytól botanikai érdekű 2 víz- és 4 olajfestmény, bold. és szépemlékezetű édes atyja, GRAF JAKAB ev. ref. coll. tanár hagyatékából.

RAFFAY ZSIGMOND: Növények.

RÉGISÉGTÁRBÓL átadva: Az APAFY-ak almakereki sirboltjából kikerült koporsó-töredékek két darabja.

RÉPÁSZKY TIVADAR: 1 drb. *Picea excelsa* törzs-keresztmetszet.

RUSZ MIKLÓS: 1 drb. *Bryonia*-gyökér.

SCHILLING LAJOS dr.: *Juniperus*-törzs és tönk.

SZABÓ IMRE: *Linaria intermedia* peloriás törzse.

SZILÁGYI ZOLTÁN: 1 drb. rendellenes tengeri-virágzat; 1 drb. hármas iker-mogyoró.

TROJAN & KOPPAUER wieni czég: Kávéminták és kávéalkotórész, 1 dobozban technol. gyűjt.

TUSKE BÉLA dr.: 2 drb. fa-gomba.